הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהֲגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קעט

צָרִיךְ לְבָרֵךְ פַּעַם אַחֶרֶת, שֶׁכָּל שֶׁלֹּא נָטַל יָדָיו (ט) לֹא נִסְתַּלֵּק לְגַמְרֵי מֵאֲכִילָה: ב [ג]מִי שֶׁפּוֹמֵךְ עַל שֻׁלְחָן אֲחֵרִים, * אֲפִלּוּ אָמַר הַב לָן וּנְבָרֵךְ, (י) * לֹא הָוֵי הָפַח (ג) הַדַּעַת (יא) * עַד שֶׁיֹּאמַר (ד) בַּעַל הַבַּיִת: ג [ד]אִם לֹא אָמַר הַב לָן וּנְבָרֵךְ וְגַם לֹא נָטַל יָדָיו, (ה) (יב) * מִשְׁנָטַל הַפּוֹס לְבָרֵךְ (יג) הָוֵי הָפַח הַדַּעַת: ד (יד) כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס לְבַיִת חֲבֵרוֹ וְיֵשׁ שָׁם חֲבוּרוֹת (טו) הָרְבֵּה שֶׁאוֹכְלִים וְכָל אֶחָד מוֹשִׁיט לוֹ פּוֹס, [ה]יֵשׁ מִי שֶׁאוֹמֵר שֶׁמְּבָרֵךְ עַל כָּל אֶחָד בּוֹרֵא פְּרִי הַגָּפֶן, כִּי בְּכָל פַּעַם הוּא (ו) (טז) נִמְלָךְ: ה (יז) [ו]הַקְּרוּאִים בְּבַיִת בַּעַל הַבַּיִת

ג תוֹסְפוֹת שָׁם בְּבְרָכוֹת (ד״ה אחכא (הראשון)). ד בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה מדכרי) מִדִּבְרֵי רַבֵּנוּ יְרוּחָם (נתיב טז ח״ו). ה כָּל בּוֹ (ס״ כד) בְּשֵׁם הָרַ״ם (תשב״ץ אות ש). ו בַּיִת יוֹסֵף (ד״ה וכתב עוד בשם) בְּשֵׁם ה״ר פֶּרֶץ (הגהות תשב״ץ אות ש״).

בַּאֵר הֵיטֵב

הַמָּזוֹן תְּחִלָּה. וְט״ז (סק״א) חוֹלֵק וְסָבִירָא לֵיהּ דְּבָכָל מָקוֹם אֵין צָרִיךְ רַק בִּרְכַת הַמּוֹצִיא וְלֹא בִּרְכַת הַמָּזוֹן עַיֵּן שָׁם. וְכֵן כָּתַב הַפְּנֵי אַבְרָהָם (סק״ב) שֶׁאֵין חִלּוּק בֵּין נְטִילַת יָדַיִם לְהַב לָן וּנְבָרֵךְ עַיֵּן שָׁם, וְעַיֵּן יד אַהֲרֹן (הגב״י) וּבִתְשׁוּבוֹת נָאֶמָן שְׁמוּאֵל סִימָן (ד׳) (ר׳). כָּתַב מַהֲרַ״שׁ (בהגהות הטור) יֵשׁ אוֹמְרִים דְּשֶׁשּׁוֹפְכִין כּוֹס לִבְרָכַת הַמָּזוֹן אֲפִלּוּ בְּלֹא דִּבּוּר הָוֵי כְּאוֹמֵר הַב לָן וּנְבָרֵךְ. עַטָּרַת זְקֵנִים: ב (ג) הַדַּעַת. דְּוַדַּאי דַּעְתּוֹ אִם יִרְצֶה בַּעַל הַבַּיִת לְהַב לָן וּנְבָרֵךְ אוֹ לֹא, וְלָכֵן נִרְאֶה לִי אִם בְּשָׁעַת אֲמִירָתוֹ הִפְסִיק דַּעְתּוֹ בְּבִרּוּר שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיֹּאכַל וְיִשְׁתֶּה עִמּוֹ. וְכֵן נִרְאֶה לִי אִם בְּשָׁעַת אֲמִירָתוֹ הִפְסִיק דַּעְתּוֹ בְּבִרּוּר שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיֹּאכַל וְיִשְׁתֶּה עִמּוֹ, וְנִמְלַךְ אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ, וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנָּטַל יָדָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג): (ד) בַּעַל הַבַּיִת. [ז]אֲסוּרִין, וְנִרְאֶה לִי דְּזֹקֶא כְּשֶׁשְּׁתָקוּ וְהִסְכִּימוּ לְדִבְרָיו. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): ג (ה) מִשְׁנָטַל הַפּוֹס. וְדִינוֹ כִּנְטִילַת יָדַיִם. מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה): ד (ו) נִמְלָךְ. עַיֵּן לְעֵיל סִימָן קע״ד

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

וְלֹא מֵיירֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ בְּתְחִלָּה לְעִנְיַן שְׁתִיָּה דְּמַצְרִיךְ לְבָרֵךְ לְכָלֵי עַלְמָא רַק כְּשֶׁלֹּא חָזַר גַּם לַאֲכִילָה: (ט) לֹא נִסְתַּלֵּק. מְשׁוּם דְּדָרֵךְ לְהִגָּרֵר מֵאֲכִילָה קְטָנָה לִגְדוֹלָה לֹא חֲשִׁיב הָפַח הַדַּעַת גְּמוּר אֶלָּא כְּשֶׁנָּטַל יָדָיו, מַה שֶּׁאֵין כֵּן בִּשְׁתִיָּה בְּהָפַח הַדַּעַת כָּל דְּהוּ כְּבָר נִסְתַּלֵּק מִשְׁתִיָּתוֹ וְצָרִיךְ לְבָרֵךְ שֵׁנִית כְּשֶׁנִּמְלַךְ. וְעַיֵּן בְּבֵאוּר הֲלָכָה (ד״ה אין) שֶׁהֵבַאנוּ הָרְבֵּה פּוֹסְקִים שֶׁפּוֹטְרִים כְּדַעַת הָרֹא״ש דִּכְהַב וּנְבָרֵךְ חֲשִׁיב גְּמַר סְעוּדָה וְאַף בַּאֲכִילָה אְסוּר בְּלֹא בְּרָכָה וְכֵן סָתַם הַמְחַבֵּר לְקַמָּן בְּסִימָן קצ״ז סָעִיף א׳ עַיֵּן שָׁם, וְעַל כֵּן לְכִתְחִלָּה בְּוַדַּאי יֵשׁ לְזָהֵר שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל אַחַר שֶׁאָמַר הַב לָן וּנְבָרֵךְ וְכֵן פָּסַק בְּדָרֶךְ הַחַיִּים (איזה דברים היסח הדעת בסעודה ס״א). וְדַע דְּמִי שֶׁצָּרִיךְ בְּרָכָה בְּאֶמְצַע סְעוּדָה (יא) צָרִיךְ נְטִילָה גַּם כֵּן דְּכֵיוָן דְּהִסִּיחַ דַּעְתּוֹ לֹא שָׁמַר יָדָיו, (יב) וְרַק בִּרְכַת נְטִילַת יָדַיִם אֵין לוֹ לְבָרֵךְ: ב (י) לֹא הָוֵי הָפַח הַדַּעַת. דְּוַדַּאי דַּעְתּוֹ (יג) אִם יִרְצֶה בַּעַל הַבַּיִת לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת (יד) עִמּוֹ יֹאכַל וְיִשְׁתֶּה עִמּוֹ. וְאִם בְּשָׁעַת אֲמִירָתוֹ הִסִּיחַ דַּעְתּוֹ בִּבְרוּר שֶׁאִי אֶפְשָׁר שֶׁיֹּאכַל וְיִשְׁתֶּה בַּעַל הַבַּיִת לֹא יֹאכַל וְיִשְׁתֶּה עִמּוֹ וְנִמְלַךְ אַחַר כָּךְ צָרִיךְ לְבָרֵךְ [הַיְינוּ לְדַעַת רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּשִׁתְיָה לְבַד, וּלְהָרֹא״ש אַף בַּאֲכִילָה], וְכָל שֶׁכֵּן כְּשֶׁנָּטַל יָדָיו דְּמִנַּיִ [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ג) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים]: (יא) עַד שֶׁיֹּאמַר בַּעַל הַבַּיִת. וְאָז (טו) כָּל הַמְסֻבִּין אֲסוּרִין. וְדַוְקָא כְּשֶׁשְּׁתָקוּ וְהִסְכִּימוּ לְדִבְרָיו אֲבָל אִם הָאוֹרֵחַ דַּעְתּוֹ לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת עוֹד, רַשַּׁאי אַף שֶׁאָמַר בַּעַל הַבַּיִת הַב וּנְבָרֵךְ, (טז) וְטוֹב שֶׁיְּגַלֶּה לִפְנֵי הַמְסֻבִּין שֶׁלֹּא הָיָה לוֹ הָפַח הַדַּעַת שֶׁלֹּא יַחְשְׁבוּהוּ כְּנִמְלָךְ: ג (יב) מִשְׁנָטַל הַפּוֹס וְכוּ'. וְעָדִיף (יז) מֵהַב לָן וּנְבָרֵךְ דְּכֵיוָן שֶׁנָּטַל הַפּוֹס בְּיָדוֹ אֲפִלּוּ בְּשִׁיחָה אָסוּר לְהַפְסִיק כְּדִלְקַמָּן בְּסִימָן קפ״ג סָעִיף ו׳: (יג) הָוֵי הָפַח הַדַּעַת. וְדִינוֹ כִּנְטִילַת יָדַיִם [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ה)]. וּלְפִי זֶה לְדַעַת הַמְחַבֵּר לְעֵיל בְּסָעִיף א׳ אִסּוּר שׁוֹב בֵּין בַּאֲכִילָה וּבֵין בִּשְׁתִיָּה לְכָלֵי עַלְמָא, וְעַיֵּן לְעֵיל בְּסָעִיף קָטָן ב׳ בְּמִשְׁנָה בְּרוּרָה מַה שֶּׁכָּתַבְנוּ לְעִנְיַן נְטִילַת יָדַיִם: ד (יד) כְּשֶׁאָדָם נִכְנָס וְכוּ'. הֵיינוּ (יח) שֶׁלֹּא קְרָאוּהוּ לְהִיוֹת נִקְבָּע עִמָּהֶם לִשְׁתּוֹת כָּכָל הַמְסֻבִּין: (טו) הָרְבֵּה. וְהוּא הַדִּין (יט) בַּחֲבוּרָה אַחַת כְּשֶׁכָּל אֶחָד מוֹשִׁיט לוֹ כּוֹס דְּעַל כָּל כּוֹס וְכוֹס הָוֵי נִמְלָךְ וּכְדִלְקַמִּיהּ: (טז) נִמְלָךְ. דְּאֵינוֹ יוֹדֵעַ אִם יוֹשִׁיטוּ לוֹ כּוֹס אַחֵר, וַאֲפִלּוּ אִם הוֹשִׁיטוּ לוֹ כּוֹס אַחַר בְּשָׁעָה שֶׁעֲדַיִן לֹא גָּמַר לִשְׁתּוֹת כּוֹס הָרִאשׁוֹן (כ) נַמִּי דִּינָא הָכִי דְּצָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ עָלָיו בְּפְנֵי עַצְמוֹ, כֵּיוָן שֶׁבְּשָׁעָה שֶׁבֵּרַךְ לֹא הָיָה דַּעְתּוֹ עַל זֶה שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ שֶׁיּוֹשִׁיטוּ לוֹ עוֹד. וְכָל זֶה דַּוְקָא בִּסְתָמָא, אֲבָל אִם בְּשָׁעַת בִּרְכָתוֹ הָיָה דַּעְתּוֹ שֶׁתַּעֲלֶה הַבְּרָכָה עַל כָּל מַה שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ אֵין צָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל כּוֹס (כא) אֲפִלּוּ שֶׁלֹּא הָיָה יוֹדֵעַ אָז אִם יִתְּנוּ לוֹ מִכָּל מָקוֹם מֵהֲנֵי דַּעְתּוֹ לָזֶה. (כב) וּבְמָקוֹם שֶׁהַמִּנְהָג שֶׁמּוֹשִׁיטִין כּוֹסוֹת הַרְבֵּה לְמִי שֶׁנִּכְנָס בִּמְסִבַּת הַקְּבוּעִים לִשְׁתִיָּה, אֲפִלּוּ בָּרַךְ בְּסָתָמָא עַל כּוֹס אֶחָד אָמְרִינַן דְּדַעְתּוֹ הָיָה עַל כָּל מַה שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ וְאֵין צָרִיךְ שׁוּב לְבָרֵךְ עַל כָּל כּוֹס וְכוֹס, וּמִכָּל מָקוֹם טוֹב יוֹתֵר שֶׁיִּכָּנֵס בְּשָׁעַת בְּרָכָה עַל כָּל מַה שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ: ה (יז) הַקְּרוּאִים וְכוּ'.

בֵּאוּר הַלָּכָה

מ״ב (ע״א) דְּבִּוּר הַמַּתְחִיל תֹּקֶף עַיִן שָׁם. וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָאוֹר זָרוּעַ בְּאוֹת קע״ז וּבְאוֹת קצ״ד עַיֵּן שָׁם. וְכֵן הוּא גַּם כֵּן דַּעַת הָרַשְׁבָּ״א בִּבְרָכוֹת מ״ח (ע״א) דְּבִּוּר הַמַּתְחִיל יְהֵבוּ עַיֵּן שָׁם, וְאַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ד) שֶׁהֵבִיא עוֹד הָרַבֵּה פּוֹסְקִים שֶׁפּוֹטְרִין כֵּן כְּהָרֹא״ש עַיֵּן שָׁם וְכָתַב דְּדַעַת הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה בְּדָבָר זֶה יְחִידָאָה הוּא וְעַיֵּן בְּמַאֲמַר מָרְדְּכַי (סק״ג) שֶׁהִשִּׂיג עָלָיו דִּבְרֵי הָרַב הַנַּ״ל עַיֵּן שָׁם בְּאֹרֶךְ, וּמִכָּל מָקוֹם אִיךְ שֶׁיִּהְיֶה הָרֹב פּוֹסְקִים סוֹתְרִין כְּהָרֹא״ש דְּאֵין חִלּוּק בֵּין אֲכִילָה לִשְׁתִיָּה וּמִסֵּיק בְּאֵלִיָּה רַבָּה דְּנִרְאֶה לוֹ לְהַלָּכָה לְמַעֲשֶׂה דְּכֵן לְכָתְחִלָּה לֹא יֹאכַל עַד שֶׁיְּבָרֵךְ לְפָנָיו. אֶמְנָם בְּבֵאוּר הַגְּרַ״א כָּתַב דְּנִרְאֶה לוֹ לְעִקַּר דִּינָא כְּהָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה וְהָרַ״ן מֵהַר עוּבָדְיָה דְּשַׁטָּח בִּבְרָכוֹת מ״ח (ע״א) [וְעַיֵּן בְּפִסְקֵיהֶם ק״ג עַמּוּד ב׳ [תּוֹסְפוֹת] דְּבִּוּר הַמַּתְחִיל כֵּיוָן שֶׁהִקְשׁוּ קַשְׁיָא זוֹ וְתֵרְצוּ דְּגַם זֶה בְּאֶמֶת הוּא דְּעֵבֶד אֶלָּא דְּבִלְּאוֹ הָכִי דַּחֲיֵי לֵיהּ וְכֵן כָּתַב גַּם הָרַשְׁבָּ״א (שם) בִּבְרָכוֹת מ״ח]. [א]וְעַל כֵּן לֹא נוֹהֲגִין לְהַרְעִיף לְדִינָא בָּזֶה וְיֵשׁ לְזָהֵר לֶאֱכֹל אַחַר שֶׁאָמַר הַב לָן וּנְבָרֵךְ דְּהָוֵי כְּמִי שֶׁלֹּא אָמַר הַב לָן וּנְבָרֵךְ גַּם כֵּן נִכּוֹן מְאֹד לְזָהֵר לְכַתְּחִלָּה שֶׁלֹּא לֶאֱכֹל דְּגַם בָּזֶה יֵשׁ הַרְבֵּה רִאשׁוֹנִים שְׁפּוֹטְרִין לְהַחְמִיר בָּזֶה וְכַנַּ״ל:

ב * אֲפִלּוּ אָמַר הַב לָן וְכוּ'. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (סק״י). וּמִשְׁמַע מִפְּרֵי מִגְדִּים בְּסָעִיף קָטָן ג׳ בְּאֵשֶׁל אַבְרָהָם דְּאִם נָטַל יָדָיו אָמְרִינַן דְּמִסְתָּמָא בְּנַדְאי הִסְפִּיחַ דַּעְתּוֹ בְּכָל גְּוָנִי, וְכֵן כָּתַב בְּחִדּוּשֵׁי רַבִּי עֲקִיבָא אִיגֶר בְּשֵׁם תְּשׁוּבַת פְּרַח שׁוֹשָׁן (כלל א סי׳ א). וּבְסֵפֶר מַשֵּׂה יְהוּדָה חוֹלֵק עַל זֶה עַיֵּן שָׁם, וְכֵן בְּסֵפֶר מִנְחַת שְׁמוּאֵל (עמ״ס ברכות מב. ד״ה אחכא):

* לֹא הָוֵי הָפַח הַדַּעַת. עַיֵּן מִשְׁנָה בְּרוּרָה (שם) וְהוּא מִלְּשׁוֹן הַמָּגֵן אַבְרָהָם. וְלִכְאוֹרָה מִשְׁמַע מִזֶּה דְּכְשֶׁאֵין בַּעַל הַבַּיִת אוֹכֵל וְשׁוֹתֶה עוֹד וְהָאוֹרֵחַ נִמְלַךְ מִמַּחֲשַׁבְתּוֹ הָרִאשׁוֹנָה וְרוֹצֶה לֶאֱכֹל וְלִשְׁתּוֹת דְּאָסוּר דַּהֲרֵי אָמַר הַב לָן וּנְבָרֵךְ וְהִסְפִּיחַ דַּעְתּוֹ. אֲבָל בָּאֱמֶת יֵשׁ לוֹמַר דְּכָל זְמַן שֶׁלֹּא אָמַר בַּעַל הַבַּיִת הַב וּנְבָרֵךְ לֹא חָשִׁיב הָפַח הַדַּעַת שֶׁל הָאוֹרֵחַ כְּלָל, [ב]דִּבְוַדַּאי לֹא הִסְפִּיחַ דַּעְתּוֹ עֲדַיִן בִּבְרוּר כָּל זְמַן שֶׁלֹּא אָמַר בַּעַל הַבַּיִת הַב לָן וּנְבָרֵךְ וְכֵן מוֹרֶה לְשׁוֹן הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ וְהַלְבוּשׁ עַיֵּן שָׁם. אַחַר כָּךְ מָצָאתִי בְּסֵפֶר מִנְחַת שְׁמוּאֵל (שם) שֶׁכָּתַב גַּם כֵּן כִּדְבָרֵינוּ:

* עַד שֶׁיֹּאמַר בַּעַל הַבַּיִת. וְהוּא הַדִּין גְּדוֹל הַשֻּׁלְחָן [אַלְיָה רַבָּה (סק״ו) בְּשֵׁם צַדָּה לַדָּרֶךְ (מאמר ראשון כלל שלישי פכ״ב)]. וּלְשׁוֹן הַמְחַבֵּר שֶׁכָּתַב עַל שֻׁלְחָן אֲחֵרִים לִכְאוֹרָה מִשְׁמַע דְּוַקָא מִפְּנֵי דַּעַת בַּעַל הַבַּיִת אָדָם מְכַבֵּשׁ דַּעְתּוֹ אֲבָל לֹא בְּאֹפֶן אַחֵר וְכֵן מַשְׁמַע קְצָת בְּפְרִי מִגְדִּים (א״א סק״ג) עַיֵּן שָׁם, וְצָרִיךְ עִיּוּן לְמַעֲשֶׂה:

ג * מִשְׁנָטַל הַפּוֹס. וּלְעִנְיַן שְׁאָר הַמַּשְׁקִין וְהַפֵּרוֹת, אִם הַמְבָרֵךְ הוּא בַּעַל הַבַּיִת בְּעַצְמוֹ [אוֹ גְּדוֹל הַשֻּׁלְחָן לְפִי דַּעַת הָאַלְיָה רַבָּה הַנַּ״ל] פָּשׁוּט דְּכָל

לִיקּוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] ובשו״ע הרב (ס״ד) כתב: ולענין הלכה ספק ברכות להקל. ובסידור (סדר ברכת הנהנין פ״ה ה״ג) כתב: וטוב לחוש לדבריהם שלא לחזור ולאכול כלל אבל לא יאכל ויברך משום חשש ברכה לבטלה. ב] ובשו״ע הרב (ס״ו) כתב: אף האומר עצמו יכול לחזור בו ולשתות עם בעל הבית [וכתב בבדי השלחן (סי׳ נו ס״ק טו) שבדוקא נקט ׳עם בעה״ב׳, שרק אם בעה״ב לא הסיח דעתו ואוכל ושותה רשאי לאכול ולשתות עמו, ע״ש].

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah

הִלְכוֹת דְּבָרִים הַנּוֹהָגִים בַּפְּעוּדָה סִימָן קעט קפ

לָאֲכֹל מִינֵי פֵּרוֹת, וּמְבִיאִין לָהֶם בָּזֶה אַחַר זֶה, אֵינָם צְרִיכִים לְבָרֵךְ אֶלָּא עַל (ו) הָרִאשׁוֹן: ו [ז]אָכַל כָּל מַאֲכָל וְלֹא אָכַל מֶלַח, שָׁתָה כָּל מַשְׁקֶה וְלֹא שָׁתָה מַיִם, בַּיּוֹם יְדַאֵג מִפְּנֵי רֵיחַ הַפֶּה, וּבַלַּיְלָה מִפְּנֵי רֵיחַ הַפֶּה וּמִפְּנֵי אַסְכָּרָה (פַּרוּשׁ, חֹלִי חוֹנֵק). [ח]וְהָאוֹכֵל מֶלַח אַחַר אֲכִילָתוֹ לֹא יֹאכַל בַּגּוּדָל (גּוּדָל הוּא הָאָצְבַּע הַגַּס, אָצְבַּע הוּא קָרוֹב לַגַּס, אַמָּה הָאָרֹךְ, קְמִיצָה הוּא הַסָּמוּךְ לַקָּטָן, זֶרֶת הוּא הַקָּטָן) דְּקָשֶׁה לְקִבּוּר בָּנִים, וְלֹא בַּזֶּרֶת דְּקָשֶׁה לַעֲנִיּוּת, וְלֹא בָּאֶצְבַּע דְּקָשֶׁה לִשְׁחִין רָע(*), אֶלָּא בָּאַמָּה וּבַקְּמִיצָה. (וְעַיֵּן לְעֵיל סִימָן ק״ע (סכ״ג) (יח) לָמָּה אֵין אָנוּ נוֹהֲגִין בַּאֲכִילַת מֶלַח וּשְׁתִיַּת מַיִם):

ז בְּרָכוֹת מ׳ (ע״א).
ח שֻׁלְחָנוֹ הַלָּקֵט (סר קמט).

קפ דִּינֵי פֵּרוּרֵי הַפַּת. וּבוֹ ה׳ סְעִיפִים:

א (א) [א]אֵין לְהָסִיר הַמַּפָּה וְהַלֶּחֶם עַד אַחַר בִּרְכַּת (ו) הַמָּזוֹן: ב (ב) [ב]כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ מְשַׁיֵּר פַּת עַל שֻׁלְחָנוֹ (ג) אֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה לְעוֹלָם. (ד) אֲבָל (ה) לֹא יָבִיא פַּת (ז) [ב] שְׁלֵמָה וְיִתְּנֶנָּה עַל הַשֻּׁלְחָן, וְאִם עָשָׂה כֵּן מֵחֲזִי דְּלֶשֶׁם עֲבוֹדַת כּוֹכָבִים עָבִיד, שֶׁנֶּאֱמַר (ישעיה סה יא) 'הָעֹרְכִים לַגַּד שֻׁלְחָן': ג (ו) [ג]קֹדֶם שֶׁיִּטֹּל יָדָיו (ז) יְכַבֵּד הַבַּיִת שֶׁלֹּא יִשָּׁאֲרוּ שָׁם פֵּרוּרִין וְיִמָּאֲסוּ בְּמֵימֵי שֶׁל נְטִילָה. אַף עַל פִּי שֶׁמַּתָּר לְאַבֵּד פֵּרוּרִין שֶׁאֵין בָּהֶם כַּזַּיִת, שֶׁמָּא יְהֵא הַשֶּׁמֶשׁ עַם הָאָרֶץ, שֶׁמַּתָּר לְהַשְׁתַּמֵּשׁ בְּשֶׁמֶשׁ עַם הָאָרֶץ, וְיַנִּיחַ גַּם פֵּרוּרִין שֶׁיֵּשׁ בָּהֶם כַּזַּיִת שֶׁאָסוּר לְאַבְּדָן בַּיָּד, לְכָךְ יְכַבֵּד תְּחִלָּה. [ד]וְעַכְשָׁיו אֵין אָנוּ נוֹהֲגִים כָּךְ, מִפְּנֵי (ח) שֶׁאֵין אָנוּ מְסַלְקִין הַשֻּׁלְחָן (ט) וְאָנוּ נוֹטְלִין הַיָּדַיִם חוּץ לַשֻּׁלְחָן בְּמָקוֹם שֶׁאֵין שָׁם פֵּרוּרִים, וְלֵיכָּא

א הָרא״ש (ברכות פ״ו סי׳ לא) וְהַמְקַדְּקֵי שָׁם (סי׳ קלח).
ב סַנְהֶדְרִין צ״ב (ע״א). ג בְּרָכוֹת נ״א (ע״ב) וְנ״ב (ע״ב). ד הָרַב רַבֵּנוּ יוֹנָה שָׁם (לח: ד״ה מתני׳ (הראשן)).

(*) כן איתא באליה רבה סעיף קטן ט׳, וכן כתב בשולחן ערוך הרב סעיף ח׳ ובערוך השולחן סעיף ט׳. בדפוס ראשון כתוב ״לש״ר״, ויש דפוסים שמופיע בהם ״לשם רע״, ויש שמופיע בהם ״לש״ד״ דהיינו ״לשפיכות דמים״. ועיין בכף החיים ס״ק כד.

שַׁעֲרֵי תְּשׁוּבָה

ב [ב] שְׁלֵמָה. עַיֵּן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) וּבְכֶרְכִּי יוֹסֵף (סק״א) שֶׁנָּעֲלָם מִמֶּנּוּ לְשׁוֹן הַהֶדְיוֹט פְּרֻשַׁת יִתְרוֹ דף פ״ז (ע״ב) דְּקָאָמַר מִבְּנֵי בְּנֵי בְּרִי נָא לְסַדְּרָא עַל פְּתוּרָא חַד נְהָמָא אוֹ יַתִּיר לְבָרְכָא עֲלֵיהּ. (וּבָאֻמָּת בְּמָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) מְבֹאָר שֶׁכָּתַב מִדִּבְרֵי הַהֶדְיוֹט פְּרֻשַׁת יִתְרוֹ וּמִפְּרָשׁ דְּהַיְינוּ מִתְּחִלַּת הַסְּעוּדָה), וְהֵבִיאוֹ יַד אַהֲרֹן (הגב״י), וּבְמִקְדַּשׁ מֶלֶךְ שָׁם (על הזוהר) הָאֲרִיךְ בָּזֶה עַיֵּן שָׁם:

בְּאֵר הֵיטֵב

סָעִיף ה׳ (סק״ו) מַה שֶּׁכָּתַב בְּשֵׁם הַשַּׁ״ז (שם סק״ז): ה (ו) הָרִאשׁוֹן. דְּאַתְּכָּא דְּבַעַל הַבַּיִת סוֹמְכִים שֶׁיּוֹדְעִים שֶׁיִּתְּנוּ לָהֶם כָּל צָרְכָּן מַה שֶּׁאֵין כֵּן בְּשֶׁמֶשׁ סוֹף סִימָן קס״ט שֶׁנִּמְלַךְ הוּא בְּכָל פַּעַם. וְטַ״ז (סק״ד) חוֹלֵק וְכָתַב דְּצָרִיךְ לְבָרֵךְ עַל כָּל מִין וָמִין שֶׁנּוֹתְנִין לוֹ, עַיֵּן שָׁם שֶׁכָּתַב דִּבְרֵי הָרַב כֵּאן תְּמוּהִים מְאֹד. וְהַיְד אַהֲרֹן (הגב״י) הִרְבָּה לְהַקְשׁוֹת עַל הַשַּׁ״ז וְהָעֲלָה וּמְקַיֵּם כְּפִסְקֵי הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ עַיֵּן שָׁם:

א (ו) הַמָּזוֹן. דְּאֵין הַבְּרָכָה שׁוֹרָה עַל דָּבָר רֵיק אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם דָּבָר כְּעֵנִין אֱלִישָׁע וְשׁוּנַמִּית: ב (ב) שְׁלֵמָה. מִלְּשׁוֹן זֶה מְשֻׁמָּע דְּאִם מַגַּּשׁ כְּבָר עַל הַשֻּׁלְחָן אֵין צָרִיךְ לְהָסִיר. ט״ז (סק״א) וְהַבְּאֵר שֵׁבַע פֶּרֶק חֵלֶק (סנהדרין צב:), עַיֵּן מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ב) וּפְשֶׁ״ד יוֹרֶה דֵּעָה סִימָן קע״ח (סק״ה) וּבְיַד אַהֲרֹן (הגב״י). [עַיֵּן בְּסֵפֶר אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ב) שֶׁהִסְכִּים עִם מַהֲרַ״י

מִשְׁנָה בְּרוּרָה

דְּכֵינָן שֶׁהֵם קְרוֹבִים אַף כְּשֶׁמְּכָרְכִין תְּחִלָּה בְּסִתָּמָא, גַּם כֵּן (כג) דַּעְתָּם עַל כָּל מַה שֶּׁיְּבִיאוּ לִפְנֵיהֶם שֶׁיּוֹדְעִים דְּדַרְכּוֹ בְּבַעַל הַבַּיִת לְהָבִיא הַרְבֵּה מִינִים זֶה אַחַר זֶה, [וְלֹא דָּמֵי לְסָעִיף ד׳ הַנַּ״ל וְכֵן לְשַׁמֵּשׁ בְּסִימָן קס״ט (ס״ג) שֶׁשָּׁם אֵינָם יוֹדְעִים שֶׁיִּתְּנוּ לוֹ עוֹד וּבְנַדַּאי מִסְתָּמָא לֹא בֵּרְכוּ אֶלָּא עַל מַה שֶּׁלִּפְנֵיהֶם לְבַד]. וְאַף אִם הִסִּיחוּ דַּעְתָּם אַחַר כָּךְ שֶׁפָּרְשׁוּ שֶׁלֹּא יָבִיא לָהֶם עוֹד, גַּם כֵּן אֵין זֶה הֶפְסֵד הַדַּעַת גָּמוּר, כֵּיוָן דִּתְלוּיִים בִּדְעַת בַּעַל הַבַּיִת וְכַנַּ״ל בְּסָעִיף ב׳, וְלָכֵן אִם הֵבִיא לָהֶם בַּעַל הַבַּיִת אַחַר כָּךְ אֵין צָרִיךְ לַחֲזֹר וּלְבָרֵךְ:

ו (יח) לָמָּה אֵין אָנוּ נוֹהֲגִים. הֵיינוּ מִשּׁוּם דְּכָל הָאֲכִילוֹת שֶׁלָּנוּ מֵעֶרֶב מִתְּחִלָּה בְּמֶלַח וְכֵן כָּל הַמַּשְׁקֶה שֶׁלָּנוּ כְּשֶׁכָּר וּמֵי דְּבַשׁ וְכַדּוֹמֶה מֵעֶרֶב בְּמַיִם עַל כֵּן אֵין לְהַקְפִּיד עַל זֶה. מִיהוּ בְּלָאו הָכִי אֵין לְהַקְפִּיד בִּזְמַנֵּנוּ דְּהֵאִידָנָא נִשְׁתַּנּוּ הַטְּבָעִים [מָגֵן אַבְרָהָם (סק״ח)]:

א (א) אֵין לְהָסִיר. כְּדֵי (ו) שֶׁיְּהֵא נִכָּר לַכֹּל שֶׁמְּבָרְכִין לָהּ' יִתְבָּרֵךְ עַל חַסְדּוֹ וְטוּבוֹ הַגָּדוֹל שֶׁהֵכִין מָזוֹן לְכָל בְּרִיּוֹתָיו. (ב) וְגַם דְּהַבְּרָכָה אֵינָהּ שׁוֹרָה עַל דָּבָר רֵיק אֶלָּא כְּשֶׁיֵּשׁ שָׁם דָּבָר כְּעֵנִין פַּךְ שֶׁמֶן שֶׁל אֱלִישָׁע: ב (ב) כָּל מִי שֶׁאֵינוֹ וְכוּ'. דִּצְרִיךְ לְשַׁיֵּר (ג) כְּדֵי שֶׁיְּהֵא מָזֶן לָעָנִי שֶׁיָּבוֹא, (ד) וּכְעֵין שֶׁאָמְרוּ חֲזַ״ל (ברכות נה.) הַמְאָרִיךְ בְּשֻׁלְחָנוֹ מַאֲרִיכִין לוֹ יָמָיו, דִּלְמָא אָתָא עַנְיָא וְיָהֵיב לוֹ. (ה) וְגַם כְּדֵי שֶׁיּוֹדָה לְהַשֵּׁם יִתְבָּרֵךְ עַל חַסְדּוֹ שֶׁהִשְׁפִּיעַ לָנוּ מְשׁוּבוֹ שֶׁשָּׂבַעְנוּ וְהוֹתַרְנוּ, כְּדִכְתִיב (מלכים ב׳ ד מג) 'אָכוֹל וְהוֹתֵר': (ג) אֵינוֹ רוֹאֶה סִימָן בְּרָכָה. כְּדִכְתִיב (איוב כ כא) 'אֵין שָׂרִיד לְאָכְלוֹ עַל כֵּן לֹא יָחִיל טוּבוֹ'. וְכָתַב שְׁלָ״ה (שער האותיות עמק ברכה ס״ו) דְּרָאוּי וְנָכוֹן שֶׁיִּתֵּן לְהָעָנִי הַטּוֹב שֶׁבַּשֻּׁלְחָן, וּבִפְרָט אִם הוּא עָנִי חָשׁוּב, שֶׁמִּזֶּה יִרְאֶה לוֹ שֶׁמְּקַבְּלוֹ בְּסֵבֶר פָּנִים יָפוֹת. וּמִשֶּׁבַּח אֲנִי אֶת הַקְּהִלּוֹת שֶׁמַּחֲזִיקִין לוֹמְדִים בְּחוּרִים עַל שֻׁלְחָנָם כָּל הַשָּׁנָה כְּאֶחָד מִבְּנֵיהֶם, וּכְזֶה יוֹצֵא הַבַּעַל הַבַּיִת בְּשֵׁנֵי דְּבָרִים, מִצְוַת חֲלַק עֲנִיִּים וְגַם מִצְוַת

שַׁעַר הַצִּיּוּן

ה (כג) הַשַּׁ״ז (סק״ד) נִתְקַשָּׁה בָּזֶה וְדַעְתּוֹ לְהַשִּׂיג עַל הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ, אָכֵן בְּאֵלִיָּה רַבָּה (סק״ח) וּמַאֲמַר מָרְדְּכִי (סק״ד) וּבְהַר שָׁלוֹם (סק״ד) וּשְׁאָרֵי אַחֲרוֹנִים דָּחוּ דִּבְרֵיו מֵהֲלָכָה וְהִסְכִּימוּ עִם הַשֻּׁלְחָן עָרוּךְ:

א (ו) לְבוּשׁ: (ב) מָגֵן אַבְרָהָם (סק״א): ב (ג) רַשַׁ״י (סנהדרין צב. ד״ה והא) וּלְבוּשׁ. וּלְפִי זֶה טוֹב לְכַתְּחִלָּה שֶׁהַפִּתִּיתִין לֹא יִהְיוּ קְטַנִּים מִאֹד כְּדֵי שֶׁיִּהְיֶה בָּהֶם כְּדֵי נְתִינָה: (ד) אֵלִיָּה רַבָּה (סק״א): (ה) לְבוּשׁ: (ו) הַגְּרַ״א בְּבֵאוּרוֹ: (ז) ט״ז (סק״א) וְעוֹד אֵיזֶה אַחֲרוֹנִים: ג (ח) בַּ״ח (ס״א): (ט) בַּ״ח (ס״ג): (י) וְלֶחֶם חֲמוּדוֹת (ברכות פ״ח אות ב) וְכֵן כָּתַב אֵלִיָּה רַבָּה (סק״ד) וְלֹא כְּטַ״ז (סק״ב):

לִיקוּטֵי דִּבְרֵי הָרַב: א] בשו״ע הרב (ס״ג) כתב: אם לא נשאר לו לחם על השולחן לא יביא פת שלימה ויתננה על השולחן וכו׳, אבל אם היתה שלימה מונחת כבר על השולחן וכו׳ טוב שלא להסירה עד אחר ברכת המזון.

Mishna Brura Menukad © Copyright Oz Vehadar - עוז והדר
Sacred Text - If printed do not throw away, requires genizah